

APLICACIONES PAUTES DUA

LITERATURA UNIVERSAL

TEMA L'AMOR (Shakespeare, Romeu i Julieta)

Isabel Escobar Campos

Llengua catalana

Les diferents competències que componen l'àmbit de llengua i literatura, pel que fa a les llengües oficials, s'agrupen en les següents dimensions: la dimensió de comprensió lectora, la dimensió d'expressió escrita, la dimensió de comunicació oral, la dimensió literària i la dimensió actitudinal i plurilingüe.

En quan a: la dimensió de comprensió lectora, la dimensió d'expressió escrita, la dimensió de comunicació oral, formen part del procés comunicatiu en tant que comporten comprendre textos escrits, expressar-se mitjançant textos escrits i comunicar-se de manera oral, tant individualment com en interaccions orals planificades o espontànies.

La dimensió literària implica una educació literària fonamentada en la lectura, el coneixement, el raonament crític i la creativitat.

La dimensió actitudinal i plurilingüe planteja tres competències que afecten respectivament la lectura i l'escriptura, la interacció oral, i el respecte a la diversitat lingüística i cultural.

Dimensió comprensió lectora

COMPETÈNCIA 1. Obtenir informació, interpretar i valorar el contingut de textos escrits de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i acadèmics per comprendre'ls

COMPETÈNCIA 2. Reconèixer els gèneres de text, l'estructura i el seu format, i interpretar-ne els trets lèxics i morfosintàctics per comprendre'l

COMPETÈNCIA 3. Desenvolupar estratègies de cerca i gestió de la informació per adquirir coneixement

Dimensió expressió escrita

COMPETÈNCIA 4. Planificar l'escrit d'acord amb la situació comunicativa (receptor, intenció) i a partir de la generació d'idees i la seva organització

COMPETÈNCIA 5. Escriure textos de tipologia diversa i en diferents formats i suports amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística

COMPETÈNCIA 6. Revisar i corregir el text per millorar-lo, i tenir cura de la seva presentació formal

Dimensió comunicació oral

COMPETÈNCIA 7. Obtenir informació, interpretar i valorar textos orals de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i acadèmics, incloent-hi els elements prosòdics i no verbals

COMPETÈNCIA 8. Produir textos orals de tipologia diversa amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística, emprant-hi els elements prosòdics i no verbals pertinents

COMPETÈNCIA 9. Emprar estratègies d'interacció oral d'acord amb la situació comunicativa per iniciar, mantenir i acabar el discurs

Dimensió literària

COMPETÈNCIA 10. Llegir obres i conèixer els autors i les autores i els períodes més significatius de la literatura catalana, la castellana i la universal

COMPETÈNCIA 11. Expressar, oralment o per escrit, opinions raonades sobre obres literàries, tot identificant gèneres, i interpretant i valorant els recursos literaris dels textos

COMPETÈNCIA 12. Escriure textos literaris per expressar realitats, ficcions i sentiments

Dimensió actitudinal i plurilingüe

ACTITUD 1. Adquirir l'hàbit de la lectura com un mitjà per accedir a la informació i al coneixement, i per al gaudi personal; i valorar l'escriptura com un mitjà per estructurar el pensament i comunicar-se amb els altres

ACTITUD 2. Implicar-se activament i reflexiva en interaccions orals amb una actitud dialogant i d'escolta

ACTITUD 3. Manifestar una actitud de respecte i valoració positiva de la diversitat lingüística de l'entorn pròxim i d'arreu

Objectius didàctics:

- Comprensió lectora des del gaudi i el coneixement de la lectura en veu alta.
- Aprofundir en el text teatral atenent als trets de gènere com l'estructura en actes, escenes, la significació de l'acotació, la confrontació entre diàleg i monòleg.
- Anàlisi del tema universal plantejat com és l'amor. Reflexionar sobre el sentiment humà i les seves conseqüències en les nostres vides.

CONTINGUTS

- Lectura d'obres de la literatura universal.
- Consulta de fonts d'informació variades per a la realització de treballs.
- Estratègies i tècniques per analitzar i interpretar el text literari abans, durant i després de la lectura: estructura, aspectes formals, recursos estilístics i retòrics (anàfora, metàfora, símil, antítesi, hipèrbaton, hipèrbole, enumeració).
- Redacció de textos d'intenció literària, a partir de la lectura de textos d'obres de la literatura universal, des d'una perspectiva lúdica i creativa.

CRITERIS D'AVUACIÓ

- Llegir i comprendre**, de forma guiada, obres literàries de la literatura universal, mostrant interès per la lectura.
- Redactar textos** personals d'intenció literària des d'una perspectiva lúdica i creativa.
- Consultar** adequadament fonts d'informació variades, per realitzar un treball acadèmic en suport paper o digital sobre un tema del currículum de literatura, adoptant un punt de vista crític i personal i utilitzant les tecnologies de la informació.
- Emprar la **reflexió gramatical** a nivell de la frase i del text per resoldre problemes de comprensió i expressió de textos literaris, i per compondre i revisar els textos propis i aliens.

PRINCIPI I: Proporcionar múltiples maneres de representació (El "QUÈ" de l'aprenentatge)

Pauta 1: Proporcionar diverses opcions per a la percepció

1.1. Oferir maneres per poder personalitzar com es mostra la informació

En aquest apartat el que farem és fer més gran la mida de les lletres del text a treballar. Com també donar color als noms dels diferents personatges al diàleg.

Exemple:

ROMEU

Si és amb un nom,
no sé com explicar-te qui sóc jo:
el meu nom, bella santa, m'és odiós,
perquè és un enemic de tu mateixa;
si només fos escrit, l'estriparia.

JULIETA

Encara no he begut ni cent paraules
d'aquests llavis, i ja en conec el so:
no ets, tu, Romeu, i doncs un Montagut?

Pauta 2: Oferir diverses opcions de llenguatge, expressions matemàtiques i símbols

2.1. Clarificar vocabulari i símbols

Dintre de l'activitat hi ha un apartat on es fa ús del diccionari per la recerca de vocabulari i altres definicions. Ajudar a l'estudiant a trobar l'accepció correcta que ofereix el diccionari. Fitxa 2.

Facilitar diccionaris per consultar:

www.dicdidac.cat

<https://dlc.iec.cat/>

Pauta 3: Proporcionar opcions per a la comprensió

3.1. Activar coneixements previs

-Fixar conceptes previs ja assimilats i estudiats.

Mitjançant un mapa conceptual recordar coneixements previs com:

Diàleg, monòleg, escena, acotació, metàfora, gènere literari...

-Posar en context als estudiants abans de llegir el fragment escollit.

Per exemple: Explicar que Romeu ha entrat al jardí de la casa dels Capulet i sent com Julieta, des de la finestra i sense haver advertit la seva presència, està declarant el seu amor per ell en plena nit...

PRINCIPI II: Proporcionar múltiples maneres per a l'acció i l'expressió (El "COM" de l'aprenentatge)

Pauta 4: Proporcionar diverses opcions per a la interacció física

4.2. Variar els mètodes de resposta i navegació

Com que hi ha estudiants que tenen problemes de motricitat i per tant el seu ritme pot ser diferent a la resta de l'alumnat es flexibilitzarà el plaç de la seva part de recerca a les fitxes, com també es

permetrà que la seva part escrita siga digital en compte de l'ús de bolígraf per fer anotacions i recerques de les diferents fitxes.

Pauta 5: Oferir diverses opcions per a l'expressió i la comunicació

5.2. Oferir eines per a la construcció i composició

A les nostres aules podem trobar alumnat nouvingut que no ha estudiat mai català o porta poc de temps estudiant la llengua.

Per aquest motiu es proporcionen eines com poden ser els correctors ortogràfics i gramaticals.

www.corrector-catala.com

www.corrector.co

Pauta 6: Proporcionar diverses opcions per a les funcions executives

6.4. opcions per a millorar capacitat de seguiment dels processos

Insistir als estudiants a identificar quin tipus de feedback busquen o necessiten mitjançant preguntes com per exemple les del diari.

PRINCIPI III: Proporcionar múltiples maneres de comprometre's (El "PER QUÈ" de l'aprenentatge)

Pauta 7: Proporcionar opcions per captar l'interès

7.3. Minimitzar distraccions i amenaces

Per evitar distraccions s'aportarà a cada equip un calendari amb les diferents sessions programades i les activitats a dur a terme en cadascuna d'elles.

S'ha intentat fer una varietat de fitxes, combinant activitats escrites i orals. Així flexibilitzar el ritme de treball.

Pauta 8: Donar opcions per mantenir l'esforç i la persistència

8.3. Fomentar col·laboració i comunicació

Les diferents activitats programades en les sessions es realitzaran mitjançant la creació d'equips el més heterogenis possible. Aquests equips estaran integrats per un mínim de quatre alumnes i un màxim de cinc alumnes. Açò ajudarà i beneficiarà la inclusió i la integració d'aquells estudiants que necessiten més atenció. S'hauran de repartir els diferents rols dintre de cada equip i la responsabilitat.

Per exemple:

- Coordinador (regularà el bon funcionament del grup, tindrà cura de l'organització del treball i del temps a emprar per cada activitat)
- Secretari (omplirà la documentació, podrà rebre instruccions del docent i serà el responsable de lliurar a temps el treball)
- Administratiu (té cura del material i de l'ordre dintre de l'equip)
- Ajudant (ajuda a qui ho necessita i també vigilarà que tots els membres de l'equip participen)

Pauta 9: Donar opcions d'autoregulació

9.1. Promoure bones expectatives per a optimitzar la motivació

Una de les eines per proporcionar la motivació de l'alumnat i mantenir-se atent a cada activitat proposada. De manera individual després de cada sessió elaboraren un diari d'allò que han après i d'allò que creuen que han de millorar.

Diari

Nom estudiant:

Curs:

Grup:

Sessió:

Què he après?

Què necessite millorar i com ho milloraria?

Què m'agradaria haver après?

Què és el que més m'agradat d'aquesta sessió?

Què és el que menys m'agradat d'aquesta sessió?

D'ESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT

Sessió 1 (Explicació de la programació a les 7 sessions)

-Comencem amb una lectura oral en veu alta per part del professorat. Aquesta part és fonamental per fer una primera reflexió lèxica per part del l'alumnat.

-Després establim parelles d'alumnes per encarnar els personatges de Romeu i Julieta i llegir en veu alta. Es deixarà un temps de preparació. Es pot donar suport per tal de resoldre dubtes de pronúncia, entonació, etc.

-Més tard, després d'aquesta primera presa de contacte per parelles, passarem a la lectura col·lectiva. Anirem alternant les parelles i si cal farem més d'una volta de lectura.

-Els alumnes que escolten anotaran al seu quadern les paraules, frases... que no entenen.

Sessió 2

Aprofundir en els elements contextuals a partir de l'autor, l'època i l'obra.

Per fer aquesta activitat s'agruparan en grups d'un mínim de quatre i un màxim de cinc alumnes, s'hauran de repartir les tasques entre ells per després posar en comú el que cadascú ha trobat i respondre les preguntes de la fitxa al document compartit al drive a cadascun dels equips.

Serà el coordinador de l'equip el que s'encarregarà d'escriure les respostes prèviament consensuades per tot l'equip.

Fitxa 1.

Autor. Qui va ser William Shakespeare?

Època. En quina època va viure i escriure?

Obra. Trets principals de l'obra (tema, època, etc...)

Nomena tres obres del mateix autor però de temàtica diferent. Explica-les breument.

Sessió 3

En aquesta sessió, el que volem tractar és la comprensió del teatre escrit a través d'un vocabulari fonamental. L'objectiu essencial és que l'alumnat adquireixi destresa l'hora de fer una lectura d'un text dramàtic escrit i per extensió a la representació dramàtica a un teatre.

Fitxa 2.

Comprensió del teatre escrit.

. Cerca al diccionari:

Vocabulari: Acte, escena, diàleg, monòleg i acotació.

El teatre distingeix entre tragèdia, comèdia i tragicomèdia. Definiu aquestes paraules.

Després d'informar-vos sobre l'argument de l'obra respon:
Romeu i Julieta a quin gènere penseu que pertany i per què?

Sessió 4.

A la quarta sessió el que es proposa és que els alumnes es preparen unes preguntes prèvies per a poder participar a una tertúlia a la pròxima sessió per parlar de l'amor. Ja que aquest és el tema que envolta l'obra que estem treballant. Cada equip haurà de consensuar les respostes, tenint en compte l'opinió de cada membre de l'equip.

Fitxa 3.

Quin tipus d'amor presenta Shakespeare en el text?

Cerca tres metàfores del text que més us haja agradat.

Amb quin nom es rebateja Romeu? Per què penseu que ho fa?

Per què li demana perdó Julieta a Romeu?

Què penseu és un vot d'amor?

Sessió 5.

En aquesta cinquena sessió es realitzarà una tertúlia dialògica on participarà tota la classe expressant allò que han après al llarg de les sessions prèvies.

El professorat pot començar fent una pregunta ja treballada pels diferents equips a la fitxa 3.

I si ho creu convenient en pot realitzar d'altres a nivell individual.

El docent serà el moderador fent que tothom participe i done la seva opinió.

Sessió 6.

Per finalitzar, per grups hauran d'escriure una escena o escenes on el tema principal siga l'amor.

Hi hauran tants personatges com membres de l'equip. Es valoraran els diàlegs, els monòlegs, les acotacions, l'argument, etc. La durada com a màxim serà de 10 minuts per acte.

Es realitzarà una coavaluació entre els diferents equips.

Sessió 7.

Representació de l'acte a la resta de grups de la classe. Es valorarà el vestuari, decoració, actitud, el to de veu, etc...A aquesta sessió es realitzarà la coavaluació entre els diferents grups.

Text a treballar.

Acte 2 Escena 2

Jardí dels Capulets. Entra Romeu.

[...]

ROMEU

Parla:

torna a parlar, àngel meu, que aquesta nit
llueixes amb tal glòria allà a l'altura
com ho fa un missatger alat del cel
als ulls meravellats d'aquells mortals
que el contemplen, tirant el cap enrere,
quan ell cavalca els núvols cançoners
per solcar l'amplitud del si de l'aire.

JULIETA

Oh, Romeu! Oh, Romeu! Per què ets Romeu?
Renega els pares i refusa el nom;
o, si no ho vols, jura ser el meu amor
i jo ja no seré una Capulet.

ROMEU

[*A part*] L'escolto més estona, o li responc?

JULIETA

De tu, només el nom m'és enemic;
tu ets tu: no ho ets pas, un Montagut.
Què és un Montagut? No és mà, ni peu,
ni braç, ni cara, ni cap altre membre
d'un cos humà. Oh, sigues un altre nom!
Què val un nom? Girant el de la rosa,
faria la mateixa dolça flaire.
També Romeu, si no es digués Romeu,
servaria els encisos que ja té
sense aquest títol. Treu-te el nom, Romeu,
i a canvi del que no és cap part de tu,
pren-me sencera a mi.

ROMEU

I jo et prenc pel mot:
digue'm només "Amor", en nou bateig,
i ja no tornaré a ser mai Romeu.

JULIETA

¿Qui ets tu, que a l'empara de la nit
m'escoltes els secrets?

ROMEU

Si és amb un nom,
no sé com explicar-te qui sóc jo:
el meu nom, bella santa, m'és odiós,

perquè és un enemic de tu mateixa;
si només fos escrit, l'estriparia.

JULIETA

Encara no he begut ni cent paraules
d'aquests llavis, i ja en conec el so:
no ets, tu, Romeu, i doncs un Montagut?

ROMEU

Cap dels dos, si cap d'ells et desagrada.

JULIETA

Digues com has entrat aquí, i per què?
Aquests murs són difícils d'escalar,
i aquest lloc t'és la mort, sent tu qui ets,
si cap dels meus parents t'hi descobreix.

ROMEU

He saltat amb les ales de l'amor,
que l'amor no l'atura mai cap pedra,
i allò que ell pugui fer, gosa intentar-ho:
per tant, els teus parents no em són obstacle.

JULIETA

Si et troben aquí dins, et mataran.

ROMEU

Per Déu, hi ha més perill en els teus ulls
que en vint espases seves: si em són dolços,
no em cal témer la seva hostilitat.

JULIETA

Per res del món voldria que et trobessin.

ROMEU

El mantell de la nit em protegeix;
però si no m'estimes, que m'hi trobin:
prefereixo morir sota el teu odi
que sobreviure sense el teu amor.

JULIETA

Qui t'ha guiat fins a trobar aquest lloc?

ROMEU

L'amor, que m'empenyia a preguntar.
Ell ha posat consell, i jo la vista.
No sóc pilot, però si fossis lluny,
en una platja d'una mar remota,
ho arriscaria tot per semblant gènere.

JULIETA

Sort que el vel de la nit em guarda el rostre,
si no, el rubor m'encendria la galta
per tot això que acabes de sentir.
Jo bé em voldria capténir, i negar
tot el que he dit. Però, adéu, compliments!
M'estimes? Sé que tu em diràs que sí,
i jo et prendré pel mot. Però si ho jures,

ho pots fer en fals. I Júpiter se'n riu,
dels perjurs d'amor. Oh, dolç Romeu,
si m'estimes, declara-ho lleialment.
O si em creus massa fàcil de guanyar,
et faré morros i et diré que no
perquè em festegis, no per altra cosa.
De veres, Montagut, m'agrades massa,
i sé que pots tenir-me per lleugera:
però creu-me, seré molt més lleial
que les múrries que afecten tímidesa.
Jo hauria estat esquiva, t'ho confesso,
si no hagessis sentit, d'amagar meu,
la meva gran passió; per tant, perdona'm,
i no carreguis a un amor lleuger
allò que a tenebra ha descobert.

ROMEU

Et juro per la lluna beneïda
que corona d'argent aquests fruiters...

JULIETA

No juris per la lluna, la inconstant,
que muda cada mes la seva esfera,
no fos que el teu amor tornés mudable.

ROMEU

Doncs per què puc jurar?

JULIETA

Per res: no juris.
O si ho vols fer, jura per tu mateix,
que ets el déu de la meva idolatria,
i jo et creuré.

ROMEU

Si l'amor del meu cor...

JULIETA

No, no hi tornis: encara que em fas goig,
no em fa goig fer cap tracte aquesta nit:
massa imprudent, sobtat i temerari,
com el llampec, que deixa d'existir
abans no diu llampega!. Au, bona nit!
Potser, amb l'alè d'estiu, el brot d'amor
serà una bella flor, en un nouencontre.
Ara, adéu, bon repòs i bona nit
tingui el teu cor, com els que hi ha en el meu pit!

ROMEU

Em deixaràs així, insatisfet?

JULIETA

Quina satisfacció vols tenir avui?

ROMEU

L'intercanvi de vots d'amor fidel.

JULIETA

T'he dat el meu abans que els demanassis:
i tant de bo no ho hagués fet encara

ROMEU

Ara el retiraries? Per què, amor?

JULIETA

Per ser pròdiga i dar-te'l de bell nou.
I amb tot, només desitjo el que ja tic:
el meu tresor és ample com el mar,
i l'amor, tan profund; com més te'n dono
més en tinc, perquè tots dos són infinits.
Sento soroll a dins; adéu, amor!

[...]

William Shakespeare, Romeu i Julieta (1597)

SHAKESPEARE, William. Romeu i Julieta. Traducció de Miquel Descot. Per al Teatre Lliure, Barcelona, 2002. Barcelona: Proa, 2004.